

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امامت

سرفصل جلسات

استاد

دکتر افضلی

تنظیم:

مدیریت فرهنگی دانشجویی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

مهرماه ۱۳۹۴

فهرست عناوین جلسات

۳.....	معرفی دوره
۴.....	جلسه اول: کلیات
۵.....	جلسه دوم: دلایل عقلی ضرورت وجود امام
۶.....	جلسه سوم: امامت خاصه
۷.....	جلسه چهارم: دلایل قرآنی امامت
۸.....	جلسه پنجم: دلایل روایی امامت (۱)
۹.....	جلسه ششم: دلایل روایی امامت (۲)
۱۰.....	جلسه هفتم: دلایل روایی امامت (۳)
۱۱.....	جلسه هشتم: پاسخ به شبهات اهل سنت در موضوع امامت شیعی
۱۲.....	جلسه نهم: منجی موعود از دیدگاه آیین های پیشین
۱۳.....	جلسه دهم: مهدویت در قرآن و احادیث شیعه و اهل سنت
۱۴.....	جلسه یازدهم: تولد، غیبت و طول عمر حضرت مهدی(علیه السلام)
۱۵.....	جلسه دوازدهم: فایده و نقش امام غایب و نحوه استفاده مردم از او در دوران غیبت
۱۶.....	جلسه سیزدهم: انتظار و منتظران (۱)
۱۷.....	جلسه چهاردهم: انتظار و منتظران (۲)
۱۸.....	جلسه پانزدهم: ظهور و حکومت حضرت مهدی(عج)
۱۹.....	جلسه شانزدهم: ضرورت استمرار امامت در زمان غیبت

کلام و عقاید (۴)

امامت و مهدویت

معرفی دوره

جناب آقای دکتر افضلی در درس کلام و عقاید (۴)، به دو بحث اصلی امامت عامه و خاصه پرداخته اند. در امامت عامه مباحثی چون معنا و جایگاه امامت و ضرورت وجود آن و در امامت خاصه موضوعاتی مانند دلایل قرآنی و روایی امامت و پاسخ به شبهات اهل سنت، و موضوعات مختلف حول بحث مهدویت طرح شده اند.

جلسه اول: کلیات

اهداف درس

آشنایی با:

مفهوم امامت

مقام امامت در قرآن و مقایسه آن با مقام نبوت و رسالت

ضرورت بحث از امامت و معرفت امام

تعریف امامت عامه و امامت خاصه

مفهوم امامت

مقام امامت در قرآن

مقام امامت، و مقایسه آن با مقام نبوت و رسالت

۱ - تمایز مقام امامت از مقام نبوت و رسالت

۲ - برتری مقام امامت از مقام نبوت و رسالت

۳ - ویژگی مقام امامت و تفاوت آن با مقام نبوت و رسالت

مراتب مقام امامت

امامت در آموزه‌های شیعی

ضرورت بحث از امامت و معرفت امام

حدیث «افتراق الأمة»

ضرورت پی‌جویی از فرقه ناجیه

جلسه دوم: دلایل عقلی ضرورت وجود امام صفات و ویژگی‌های امام

اهداف درس

آشنایی با:

دلایل عقلی ضرورت وجود امام

صفات و ویژگی‌های امام

دلایل عقلی ضرورت وجود امام

توضیح کلی و اجمالی

توضیح تفصیلی

صفات و ویژگی‌های امام

عصمت

علم الهی

کرامات و خوارق عادات

سایر صفات و ویژگی‌های امام

جلسه سوم: امامت خاصه

دلایل قرآنی امامت

اهل بیت(ع) و اوصاف ایشان در قرآن (۱)

نحوه تعیین جانشین پیامبر اسلام(ص): نصّ و نصب الهی یا شورای مردمی؟

دسته‌بندی آیات قرآن در موضوع امامت

۱ - «امکان» مقام امامت برای افرادی پس از پیامبر اکرم(ص): امامان شیعه، وارثان مقام امامت حضرت رسول(ص)

۲ - «وقوع و تحقق» مقام امامت برای افرادی پس از پیامبر اکرم(ص)

اوصاف امامان در قرآن

۱- علم کامل به قرآن

۲- آیه تطهیر و عصمت اهل بیت

۴- تطهیر

دیدگاه مفسران اهل سنت درباره مصادیق اهل بیت در آیه تطهیر

تفسیر اول: اهل بیت، همان همسران پیامبرند.

تفسیر دوم: منظور از اهل بیت، تمام مردان و زنان خاندان پیامبر(ص) است.

دیدگاه متون و مفسران شیعه درباره مصادیق اهل بیت در آیه تطهیر

جلسه چهارم: دلایل قرآنی امامت اهل بیت(ع) و اوصاف ایشان در قرآن (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

دلایل قرآنی امامت و اوصاف اهل بیت در قرآن

۳- آیه مباهله و افضلیت اهل بیت

معرفی برگزیدگان مربوط به آیه مباهله

۴- آیه اولی الامر و واجب اطاعه بودن آنان

دلالت آیه

عصمت و علم الهی اولی الامر

مصادیق اولی الامر

۵- آیه ولایت و معرفی امام

اشکالات اهل سنت در ردّ عقیده شیعه درباره این آیه

جلسه پنجم: دلایل روایی امامت (۱)

اهداف درس

آشنایی با :

- ✓ اهمیت تعیین جانشین پیامبر اسلام (ص)
- ✓ حدیث یوم الإنذار (یوم الدار)
- ✓ حدیث منزلت

مروری بر مباحث پیشین

اهمیت تعیین جانشین پیامبر اسلام (ص)

امامت در احادیث پیامبر اسلام (ص)

حدیث یوم الإنذار (یوم الدار)

حدیث منزلت

دلالت حدیث منزلت

اشکالات اهل سنت به دلالت حدیث منزلت

جلسه ششم: دلایل روایی امامت (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ حدیث غدیر

✓ حدیث ثقلین

حدیث غدیر

صدور حدیث غدیر

دلالت حدیث غدیر

اشکالات اهل سنت به دلالت حدیث غدیر

اشکال اول

اشکال دوم

حدیث ثقلین

متن و سند حدیث ثقلین

دلالت حدیث ثقلین

مصادیق اهل بیت در حدیث ثقلین

پاسخ به دو اشکال درباره حدیث ثقلین

جلسه هفتم: دلایل روایی امامت (۳)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ حدیث سفینه نوح؛
- ✓ نتایج مهم از احادیث رسول اکرم (ص) درباره اهل بیت (ع).

حدیث سفینه نوح

صدر و سند حدیث سفینه

دلالت حدیث سفینه

دو نتیجه مهم از مجموع روایات پیامبر (ص) درباره اهل بیت (ع)

نتیجه اول: معرفی فرقه ناجیه

داخل بودن حتمی اهل بیت (ع) در فرقه ناجیه

نتیجه دوم: مشخص شدن منشأ پیدایش شیعه

جلسه هشتم: پاسخ به شبهات اهل سنت در موضوع امامت شیعی

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شبهات اهل سنت در موضوع امامت شیعی
- ✓ شبهات مربوط به دلایل عقلی امامت

شبهه اول: قرآن برای هدایت کافی است.

شبهه دوم: «قرآن و سنت» برای هدایت کافی است.

شبهه سوم: «قرآن و سنت و سیره صحابه» برای هدایت کافی است.

شبهه چهارم: قرآن، سنت، سیره صحابه و علمای دینی برای هدایت کافی است.

نتیجه‌گیری

شبهات مربوط به دلایل قرآنی امامت

شبهه نیامدن نام ائمه دوازده‌گانه در قرآن

شبهات مربوط به دلایل روایی امامت

شبهه «عدم اصالت مذهب شیعه»

جلسه نهم: منجی موعود از دیدگاه آیین های پیشین

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ نگاهی به جایگاه بحث مهدویت
- ✓ آشنایی با دیدگاه آیین های گذشته در بحث مهدویت

اهمیت و جایگاه بحث مهدویت

منجی موعود از دیدگاه آیین های پیشین

بشارات ظهور منجی در عهد عتیق

بشارات ظهور منجی در عهد جدید

جلسه دهم: مهدویت در قرآن و احادیث شیعه و اهل سنت

هدف درس

آشنایی با:

✓ آشنایی با ساختار بحث مهدویت در متون اسلامی

مهدویت در قرآن

مهدویت در احادیث شیعه

مهدویت در احادیث اهل سنت

دیدگاه‌های مشترک شیعه و اهل سنت درباره مهدی موعود

دیدگاه‌های اختلافی شیعه و اهل سنت درباره مهدی موعود

جلسه یازدهم: تولد، غیبت و طول عمر حضرت مهدی (علیه السلام)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ نگاهی به جایگاه بحث مهدویت
- ✓ آشنایی با دیدگاه آیین های گذشته در بحث مهدویت

تولد و غیبت صغرای حضرت مهدی علیه السلام

معنای غیبت امام زمان علیه السلام

حکمت کلی غیبت امام زمان علیه السلام

دیگر حکمت های غیبت امام زمان علیه السلام

حکمت و ویژگی های غیبت صغری

ارتباط با حضرت مهدی (عج) از طریق نایبان خاص در غیبت صغری

ویژگی های غیبت کبری و تفاوت آن با غیبت صغری

طول عمر حضرت مهدی (ع)

شبهه

پاسخ به شبهه

جلسه دوازدهم: فایده و نقش امام غایب و نحوه استفاده مردم از او در دوران غیبت

هدف درس

آشنایی با:

✓ تبیین نقش امام در دوران غیبت و ارتباط میان مردم و امام

پرسشی مهم

ولایت تکوینی ائمه (علیهم السلام)

برخی فوائد مهم وجود امام غایب

۱- وساطت در فیض

۲- هدایت و تربیت باطنی و معنوی غیر مستقیم

۳- امکان ارتباط روحی و معنوی مردم با امام معصوم

۴- مشمول دعای امام شدن

۵- امکان مشاهده و ارتباط حضوری و مستقیم با امام در زمان غیبت

۶- یاری و دستگیری از مردمان و درماندگان

جلسه سیزدهم: انتظار و منتظران (۱)

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفهوم انتظار در مکتب شیعه و وظایف منتظران حضرت مهدی موعود (علیه السلام)

فضیلت و ارزش انتظار و منتظران

معنای انتظار

ویژگی‌های منتظران حقیقی

وظایف منتظران در دوران غیبت (۱)

۱- شناخت معارف دینی

۲- ترویج و تبلیغ تعالیم دینی

۳- اهتمام مؤمنین بر حفظ دین خود

۴- شناخت امام زمان (عج)

۵- شناساندن امام زمان (عج) و دفاع از وی

جلسه چهاردهم: انتظار و منتظران (۲)

هدف درس

آشنایی با:

✓ وظایف منتظران حضرت مهدی موعود علیه السلام (بخش دوم)

۶- کسب و حفظ و تقویت تقوا و طهارت روحی و اخلاقی و عملی

۷- کسب و حفظ روحیه انتظار و اعتقاد به امامت حضرت مهدی (عج)

۸- انفاق جان و مال، به ویژه در راه ولایت امام عصر (عج)

۹- دستگیری از مؤمنان و محبان حضرت مهدی (عج) و ارتباط با شیعیان حقیقی

۱۰- انجام عبادات و اعمال صالح به نیابت از امام زمان (عج)

۱۱- دعا کردن برای فرج و سلامتی حضرت مهدی (عج)

۱۲- مقدم داشتن امام زمان (عج) در تمام دعاها

۱۳- تجدید عهد دائم با حضرت ولی عصر (عج)

۱۴- دعا و تلاش برای کسب توفیق یاری و سربازی امام زمان (عج)

۱۵- ایجاد محبت به حضرت مهدی (عج) در قلب خود و دیگران

۱۶- مناجات با امام زمان (عج)

۱۷- ارتباط دائم قلبی و معنوی با حضرت بقیه الله (عج)

۱۸- غم و اندوه از غیبت و هجران امام زمان (ع)

۱۹- صبر در بلاها و فتنه های زمان غیبت

۲۰- توسل دائم به امام عصر (عج)

نتیجه گیری از مجموع مباحث انتظار و منتظران

جلسه پانزدهم: ظهور و حکومت حضرت مهدی(عج)

هدف درس

آشنایی با:

- ✓ معنای ظهور امام زمان (علیه السلام)
- ✓ نقش مردم در ظهور
- ✓ ویژگی های حکومت جهانی امام زمان (علیه السلام)

ظهور امام زمان(عج)

معنای ظهور

مخفی بودن زمان ظهور

حتمی نبودن زمان ظهور (بدائی بودن زمان ظهور)

نقش مردم در ظهور و زمان آن

۱- دعا برای فرج

۲- خودسازی

۳- دیگرسازی و شناخت و شناساندن چهره صحیح مهدویت

اهداف ظهور و ویژگی های حکومت جهانی امام زمان (عج)

۱- نابودی کامل ظلم و ظالم و برقراری عدالت و امنیت مطلق بر روی زمین

۲- رفاه کامل اقتصادی همه مردم

۳- گسترش آبادانی و انواع برکات مادی

۴- سلامت و بهداشت روحی و جسمی و آرامش عمومی

۵- پیشرفت های شگرف علوم تجربی و دینی

۶- رشد و تکامل عقلی، اخلاقی و معنوی عموم مردم

۷- استقرار و حاکمیت کامل آیین توحیدی اسلام بر همه زمین

۸- وضعیت غیرمسلمانان در حکومت حضرت مهدی(عج)

جلسه شانزدهم: ضرورت استمرار امامت در زمان غیبت

هدف درس

آشنایی با:

✓ تبیین شئون امامت و استمرار برخی از آنها در زمان غیبت

اقسام ولایت

اقسام ولایت اعتباری

کدام قسم ولایت در زمان غیبت استمرار دارد؟

مجتهدان؛ جانشینان امام معصوم(ع) در زمان غیبت

ولایت اجتماعی امام در دوران غیبت

وجوه مختلف بحث

ضرورت وجود حکومت

حق یا باطل بودن حاکم در عصر غیبت

شرایط حاکم حق

۱. اسلام

۲. عدالت(نفی ظلم)

۳. فقاہت

۴. توانمندی در اداره جامعه

راه های شناخت حاکم حق

شکل و ساختار حکومتی دینی